

Rotined negative influence of city culture on the original culture of nation which lives valuable only in the spiritual world of village.

Keywords: "chimeric" novel, spirituality, spiritual space, spiritual culture, folk song, song appearance.

УДК 821.161.2 Зар.–31.091

Чумак О.В.,
аспірантка,
Запорізький національний університет

ОПОЗИЦІЯ МІСТО / СЕЛО В РОМАНІ ТЕОДОЗІЇ ЗАРІВНОЇ “ПОЛЮВАННЯ НА ПТАХІВ НЕБЕСНИХ”

Пропонована стаття є по суті однією з “перших ластівок” у спробі наукового розуміння творчості Теодозії Зарівної і основна мета подальшого вивчення творчості письменниці є так би мовити потенційна проекція вивчення її доробку. Аналітичні дослідження роману Теодозії Зарівної “Полювання на птахів небесних” з погляду протиставлення міста / села, дослідження урбаністичних мотивів, на жаль, відсутні. **Наукова новизна** нашого дослідження полягає в з'ясуванні проблем опозиції міста / села, взаємодії і впливу урбанізованого середовища на розвиток суспільства в цілому та визначенні місця людини в ньому під час аналізу твору Теодозії Зарівної “Полювання на птахів небесних”. Твір уперше було надруковано в журналі “Березіль” 2004 р.

Творчість письменниці привернула до себе увагу дослідників (Л. Таран, Г. Тарасюк, М. Слабошпицький, М. Кондратюк, С. Філоненко та ін.) порівняно недавно і ще значною мірою не досліджена. Хоча урбаністична проблематика не припиняла цікавити науковців. Цікавість літературознавців стосовно цього питання привела до появи ряду наукових публікацій, присвячених розробці міського тексту. Методологічною основою для них були дослідження тексту (О. М. П'ятигорський, Ю. М. Лотман, М. М. Бахтін, Б. М. Гаспаров), розвиток теорії інтертекстуальності (Ю. Крістева, Р. Барт, Ж. Женет) і гіпертексту (М. Візель), і особливо праці, що стосуються надтексту (О. К. Жолковський, Ю. К. Щеглов, В. Н. Топоров, Г. В. Вітенська).

Значним результатом розшифрування семіологічного поняття міського тексту є монографія “Образ міста” К. Лінча (1982), де репрезентована можливість художнього сприйняття емпіричного образу міста. У “Заметках по реконструкции текстов. Текст города-девы и города-блудницы в мифологическом аспекте” В. Н. Топорова (1983) виявлені одвічно протилежні один одному міські архетипи Вавилону та Єрусалима. У дослідженні Ю. М. Лотмана “Символика Петербурга и проблемы семиотики города” (1992), виділені міста концентричного і ексцентричного типу розміщення в семіотичному просторі.

Значна кількість текстів, можливість її синтезу і формування єдиного просторово-часового образу міста дало можливість з'явитися на новому етапі

працям, присвяченим дослідженням московського, петербурзького, пермського, венеціанського, київського, харківського текстів в світовій і вітчизняній літературі.

Проблема міста і села не нова в мистецтві світовому і, зокрема, в українській літературі. По-різному вона розроблялася нашими класиками в XIX столітті. Вона гостро постала перед суспільством і в XX–XXI століттях, особливо в післяреволюційний період. Це насамперед проблема нових кадрів, які могли б змінити лице зрусифікованого міста. До міста потягнулася молодь, аби посісти там власне місце: одні мріяли заглибитися в науку, досягнути її, набути певного фаху, набратися розуму, щоб повернутися на село і будувати нове життя, інші просто мріяли “вийти в люди”, зайняти престижне місце, бути на щабель вище простого “селяка”. Пожвавлений інтерес до міської теми пояснюється ще й тим, що урбаністичні процеси проникають у всі сфери соціальних стосунків, впливають на їх формування через що з'являються різноманітні проблеми. Еволюція міста, зміна конкретних видів і типів міських поселень, їх соціоструктур – необхідна умова історичного процесу, і найперше урбанізаційного соціокультурного. Останніми десятиліттями для пізнання цих процесів долучались і використовувались нові тексти і знання герменевтики, релігієзнавства, природничих наук, соціальної психології тощо. У них закладені додаткові свідчення про суспільство і людину, підкреслюється багатофакторний і плюралістичний, а інколи й інваріантний характер розвитку людства. Таким чином, тема міста, відтворення процесів, які відбуваються в урбанізованому середовищі, посідають важливе місце у творчості сучасних авторів. З огляду на актуальні проблеми, які виникають у процесі розвитку міст, можна прогнозувати появу нових художніх творів український прозаїків.

Не стала винятком і сучасна письменниця, автор кількох романів і оповідань – Теодозія Зарівна. На початку письменниця вийшла на літературну арену як поетка і здобула славу, ставши лауреатом премій ім. В. Симоненка та Б. Неcherеди. Проте, як зізнається авторка в одному з інтерв'ю, попри те, що вона від початку була відома загалом як майстер поетичного слова, все ж таки, впродовж життя Теодозія Зарівна мріяла писати епічні твори: “Проза була якоюсь невидимою сторонньому оку підводною течією, яка мене постійно збивала з пантелику. Інколи набридає той спосіб мовлення, яким я пишу свої вірші, і хочеться висловитися жорстоко, без єдиного епітета, без жодної метафори. Це так як зійти з каблука і піти босим” [7, 45].

У творах сучасних українських письменників недостатньо розкрито опозицію міста / села, сутність закономірностей виникнення й розвитку мегаполісів – найчастіше вони виступають лише фоном, на тлі якого відбуваються певні події. Міста, як ми бачимо, відіграють дуже важливу роль в романному мистецтві; можна навіть сказати, що роман є міським жанром. Образ Міста – основна риса романної форми, без якої роман ніколи б не став таким, яким він є зараз. Роман, в якому наявність міста не важлива – виняток з правил.

Отже, **мета** нашого дослідження: з'ясувати особливості протиставлення образів Міста та Села, прагнення письменниці відтворити сенс міського життя з усіма його протиріччями, взаємовпливом між суспільством та урбанізованим

середовищем на прикладі роману Теодозії Зарівної “Полювання на птахів небесних”. Невипадково у своєму творі авторка порушує нагальні проблеми театру, розкриває важливу роль і призначення акторів та людей мистецтва у сучасному суспільстві, з'ясовує роль людини в цьому світі, оскільки сама авторка є близькою до театру, закінчила Київський інститут театрального мистецтва, працювала у Київському національному театрі ім. І. Франка. Г. Тарасюк так зауважує щодо прози письменниці: “Вона стоїть на сторожі українського духу, того майже втраченого розкішного раю, де ще б'ють поодинокі джерела істини і краси, де цвіте і плодоносить мова батьків і поведінкою поспільства керують поняття честі, гідності і національної самоповаги <...>” [8].

У творчості письменниці можна виділити характерні для її ідіостилію образи, у тому числі й образ Міста. На перший погляд може здатися, що опозиція місто/село досить слабо виражена в письменниці і вона ніби розчиняється в інших більш суттєвих проблемах. Однак це характерна особливість поетики письменниці, інколи речі не називаються, а лише маються на увазі. Можливо, це пояснюється тим, що до прози письменниці прийшла з поезії.

Теодозія Зарівна як поет-мислитель на перший погляд через змалювання звичайних проблем людей, переважно самотньої людини, тяжіє до зображення глобальних, онтологічних проблем і тому досить-таки часто той чи інший образ є поштовхом до метафоричного письма і тому тікає з поля зору. Це стосується і до образів Міста, Села, що наче приховані і з'являються зненацька. Зокрема, це стосується образу Села, що для героїв роману є місцем усамітнення, релаксації, відпочинку. Так, утомившись від напруженого, шаленого ритму життя в столиці до села приїжджає на літні канікули молода акторка одного з київських театрів Андріяна. Село надихало молоду дівчину на творчість, надавало їй сил і натхнення. Поєднуючи буденний хатній клопіт з творчою працею дівчина по-справжньому відпочивала: “Тоді декламувала сонети Шекспіра і надривні монологи Чехова, прихвалювала найліпші кущі і дерева, аби краще родили, складала безконечні пісні, чистісінько, як мандрівний акин, котрий мусить виговоритися, а вітер лише слухняно розносив” [5, 32].

Можемо бачити як авторка з легкістю поєднує тваринний і рослинний світи, як відбувається єдність усього живого. Звільнившись від гнітючої атмосфери міста, молода дівчина потрапляє у лоно природи, де її всюди супроводжує пес Барс. І тут спостерігаємо те протиставлення, ту саму опозицію міста і села. І якщо в основному описи природи переважно ігноруються Теодозією Зарівною, то за такої обставини ми якнайкраще можемо бачити ідилію, злиття Людини і Природи у майже пасторальній картині: “Андріяна брала з собою харчі, йшла у кінець городу, де починалися солончаки, покриті припорошеною сріблястою травою, та закінчувався їхній виноградник, сідала у лискучо-зелених нішах, захищена від сонця, людського ока та малих нальотників, і читала. Поруч спав пес, котрий не витримав і вчепився найстаршому із них у штани, чим забезпечив собі і Андріяні єдину недоторканну територію” [5, 47]. Приклад засвідчує ту вічну опозицію швидкого і помірного темпів людського існування, з іншого боку, показано життя Андріяни – тихе, неквапливе,

гармонійне, напротивагу шумному життю у Мегаполісі. Не зважаючи на свою любов до столиці, дівчина прагне спокою, можливості усамітнитися. Її день починався майже однаково – з трамваю № 13, котрим вона добиралася до роботи. Навіть у ньому дівчина мріяла скоріше звільнитися від “усіх пасажирів, котрих єднало щастя пересуватися разом з десятої до одинадцятої, коли запінена хвиля часу “пik” спливала, залишаючи на підлозі купу папірців, порожніх гаманців і обгортки з-під цукерок” [5, 15], бо лише тоді можна було “сісти, витягнувши ноги, і думати своє. Ніхто не дихав перегаром, прями́сінько в лице, не терся до сідниць, не клав лікті на голову, перекиваючи кисень своєю не першою свіжості сорочкою чи блузою” [5, 15]. Однак, образ Мегаполісу зображений різнопланово. З одного боку, – це гнітюча метушня, натовп людей, який завжди поспішає, а з іншого – це краса і велич Києва і для Андріяни існували в ньому свої улюблені куточки, як от справжній Поділ “зліва на пагорбах”, або набережна, яка була для дівчини “найбільшою розкішшю”. Ми вважаємо, що Теодозія Зарівна показала досить-таки не прості відносини світу Міста і світу Села. Герої, як наприклад, Андріяна, Сівер, з одного боку не можуть без столиці, де вони реалізувалися або знаходяться в процесі становлення себе як творчої особистості, і в той час на них тисне шалений ритм життя. І ця опозитивність тут, на наш погляд, – конструктивний елемент гармонії, а не трагічна неминучість.

Необхідно зазначити, що місто зображується через світосприйняття та світовідчуття головних персонажів. З огляду на це, чималий інтерес викликає сприйняття головними героями подій та людей, які їх оточують. Саме через сприйняття головного персонажа автор чітко говорить про негативні тенденції, які відбуваються в сучасному нам суспільстві, наприклад, занепад ціннісних орієнтацій та моральності людей: “Світ набирає скажених обертів, впадаючи у катаклізми, як впадає надто стара істота у непам'ять збиваючи з пантелику віруючих, котрі жахалися безглуздих і невинних смертей тисяч і тисяч людей то тут, то там і не знали, за що хапатися – за вічне чи за сьогоднішнє” [5, 18]. За висловом М. Боришевського, саме “ціннісні орієнтації є одним із найважливіших утворень у структурі свідомості й самосвідомості людини і зумовлюють низку її сутнісних характеристик як особистості” [2, 21].

Людина і місто не завжди усвідомлено протистоять одне одному. На сторінках роману відбувається реальне міське життя: буденні справи, робота, турботи, надії, переживання. Однак, уся ця буденність не змінює глибокого сенсу людського життя. У той же час відчувається прагнення людини йти далі у своєму розвитку, спираючись на загальнолюдські цінності, вести боротьбу з негативними явищами суспільства.

Незважаючи на те, що, як ми вже зазначали, образ Міста є дещо завуальований, спосіб міського життя впливає на киян, регулює їх поведінку, завдає певного ритму їхній діяльності. Виникає відчуття, що людей повністю захопила якась величезна істота, задала їм життєвого тону, хоча через буденність життя це не одразу впадає в око.

У той же час висвітлюються й інші проблеми, які виникають унаслідок урбаністичних процесів, наприклад, зашвидкий темп життя, готовність до постійної боротьби, значно жорсткіші умови існування і реалізації себе як фахівця. З приводу становлення Андріяни як особистості письменниці зауважує: “Життя, що так самісінько вискакувало з-за кожного рогу, виявилось новою висотою, котру мусила здобувати з бою, забувши інститут <...>. Далі лишалася праця, якою завоювала решту. Тут же чесноти ставали навіть непотрібними” [5, 30]. Однак не всім судилося витримати труднощі, якими наділяє нас доля, не всі герої витримують умови праці в театрі, долі деяких ламаються (Ліля, Мишко, Сівер та ін). Отже, невпинні урбаністичні тенденції позначаються на негативній, жорсткій поведінці людей, стають причиною багатьох трагедій.

Інколи ми спостерігаємо як урбаністичний пейзаж перетворюється на пасторальний світ, світ Міста сприймається як сільська ідилія, а різниця між ними майже стирається. Однак ми вважаємо, що герої роману в певний період, непростий для їхнього життя, намагаються втекти в більш спокійну місцевість і нею як не дивно є сільська місцевість, або ж, навпаки, там для деяких героїв вирішується їхня доля, відбуваються значущі метаморфози, що впливають на подальшу долю. Так, молодий перспективний актор театру Сівер зустрічає саме далеко від шумного міста свою долю, дружину Дашу. Андріяна також, чи не вперше у житті, зустрічає на лоні затишної курортної місцевості своє кохання – азіата Ахледіна. Сама природа спонукає героїв вивільнитися від звичайних буденних проблем, пов'язаних із роботою, якій вони віддавали майже всіх себе, і віддатися почуттям.

Роман Т. Зарічної “Полювання на птахів небесних” становить значний інтерес для дослідження ще й у тому плані, що динамічний розвиток міст позначається специфікою суспільних відносин, особистих стосунків людини і світу. історичний процес зростання і підвищення ролі міст у ролі суспільства, обумовлений об'єктивною необхідністю концентрації та інтеграції матеріального й духовного виробництва, форм і засобів соціального спілкування” [10, 649]. Переважно дія роману відбувається у мегаполісах, в основному – в Києві, який виступає повноцінним художнім образом, впливає на героїв роману, а також взаємодіє з ними. Авторці знайомі проблеми, а також тенденції розвитку й життя міста, адже Київ – місто історичне, своєрідне, незалежне, і тому зрозуміти й опанувати всі процеси, які тут відбуваються, дуже складно. Ігор Кравченко, розглядаючи тенденції розвитку міської прози, зазначає, що “Київ приймає всіх, але не всіх допускає до сокровенного, суцього. Це сокровенне і суще полягає, насамперед, у призначенні столичного міста бути святилищем думки, совісті, творчих зусиль народу” [9, 177].

Головних героїв Київ приваблює своєю неповторністю, однак не тією, яку Андріяні доводиться бачити майже щодня в трамваї № 13, прямуючи на роботу: “числа тринадцять вона не боялася. До цього привчав трамвай, котрим щодня тряслась на роботу. Номерне віконечко завжди було чимось заляпане, тож бляшана табличка із цифрами 1 та 3 торохтіла в кутку вітряного скла” [5, 14]. Таким чином, наче, підкреслюючи, що нічого страшнішого за некультурних, брудних,

неохайних пасажирів і сірих похмурих, однакових картин, котрі дівчина встигла вивчити напам'ять вже бути не може. Насправді ж, героїню приваблював той, інший Київ, який навряд чи побачиш з вікна трамваю № 13, а той, що там, на Подолі. Таким чином, авторка підкреслює, що місто у романі “Полювання на птахів небесних” постає багатогранно, воно може як прийняти, так і відштовхнути. Це характерна риса майже всіх великих міст. З метою підкреслення важливої ролі міста в житті киян письменниця показує, як вони сприймають інші міста. Кияни – це люди особливого характеру, яких місто загартувало й виховало, бо “Київ неможливо підкорити з нальоту. Мудрий, тисячолітній, він не терпить верхоглядства і не пробачає маніпуляцій із совістю” [1, 104]. Яскраво підкреслює цю тезу зображення іншого мегаполісу – Москви, до якого актори потрапили під час гастролей. “Москва була безконечним конвеєром, котрий закутував у себе, мов удав, необачних прибульців, пережовував, перемелював, опрацьовував, викидаючи із пащ метрополітену і таксі десь під вокзали та аеропорти, як витіснені напівфабрикати, готові до нового руху” [6, 58]. У художньо-повістувальній формі, порівнюючи Москву із “удавом”, Т. Зарівна свідомо згущує фарби, увиразнюючи стан стурбованості щодо майбутнього міста, а отже і країни в цілому. Т. Гундорова вважає цей аспект дискурсом апокаліптичним, попередженням і пересторогою, задля того, щоб запобігти крахові й, може, навіть, урятувати світ. Важливим елементом твору є прагнення автора не звинувачувати місто у проблемах його мешканців, а навпаки допомогти людям розв'язати їх, не бути безпорадними під цим тягарем. Письменниця сподівається, що майбутнє міста – у шляхетних діях людей, що саме воно допоможе суспільству подолати важкі шляхи еволюційного розвитку. Звідси можна зробити висновок щодо того, що письменниця належить до тих авторів, які активно репрезентують проблематику духовного плану, що традиційно визначає змістові акценти метафізичних текстів. Духовна сутність Андріяни вступає у протиріччя з “трамваем № 13”, “удавом”, “конвеєром”, що пригнічують людину. Дослідниця О. Деркачова з цього приводу зазначає: “комплекс нелюбові набагато глибший, адже ним інфіковані практично всі герої, навіть мовчазний Київ, який не дає відчуті тобі, що ти українцю, у своїй столиці. І ти почуваєшся невдахою, спостерігаючи за нестримним потоком уже корінних киян, прагнучи бути хоча б трошки на них схожим, щоб урвати собі бодай краплю любові цього мовчазного велетня” [4, 221]. Змальовуючи у такий спосіб мегаполіси, письменниця підкреслює їхню перевагу над людиною. Дослідник Жан Бодрійяр у своїй праці “Місто та ненависть” з цього приводу зазначає, що “наші мегаполіси, наші космополітичні міста – свого роду абсцеси, що відтягують виникнення більш крупних наливів” і з його думкою важко не погодитися, оскільки в мегаполісах репрезентовані всі елементи соціальних прошарків, вони з легкістю взаємодіють, проте, як зазначає вчений, в результаті взаємодії усіх цих процесів в індивідах зароджується байдужість і вони стають самотніми і “моделлю цього вторинного стану, коли в атмосфері всезагальної байдужості кожен обертається навколо власної орбіти, наче супутник, може відбутися транспортна розв'язка: шляхи руху

тут ніколи не перетинаються, ви більше ні з ким не обертаєтесь, бо у всіх один і той же напрямок руху” [3].

Отже, роман Т. Зарівної “Полювання на птахів небесних” спонукає до розуміння емоційної та духовної сутності образів Міста та Села як двох опозицій, їхніх зв'язків між собою та з урбанізованим способом життя. Авторка намагається передати всебічні сторони цього буття: невлаштованість життям героїв (Сівер, його батьки, Андріяна, Іван Поживан та інші), самотність людини, пошук себе серед натовпу, занепад духовних і моральних цінностей. Тема міста, відтворення процесів, які відбуваються в урбанізованому середовищі, посідають важливе місце у творчості Теодозії Зарівної. Це спонукає нас до подальших розвідок з урбаністичної тематики, дослідження образів Міста, Села, їх опозиції в інших романах письменниці.

Література

1. Амосин М. Как в городе живем / М. Амосин // Звезда. – 1986. – № 11. – С. 177–185.
2. Бех І. Цінності як ядро особистості / І. Бех // Цінності освіти і виховання : наук.-метод. зб. / за ред. О. В. Сухомлинської. – К., 1997. – 224 с.
3. Бодрийяр Ж. Город и ненависть [Электронный ресурс] / Ж. Бодрийяр. – Режим доступа : URL: http://www.ruthenia.ru/logos/number/1997_09/06.htm.
4. Деркачова О. Комплекс нелюбові як причина деструкції власної харизми / О. Деркачова // Кур'єр Кривбасу. – 2003. – № 159. – С. 220–223.
5. Зарівна Т. Полювання на птахів небесних : [роман] / Т. Зарівна // Березіль. – 2004. – № 5. – С. 14–126.
6. Зарівна Т. Полювання на птахів небесних : [роман] / Т. Зарівна // Березіль. – 2004. – № 6. – С. 50–112.
7. Зарівна Т. Солом'яний вир : роман (Інтерв'ю з авторкою Ірини Лобовик) / Т. Зарівна // Березіль. – 2001. – V–VI. – С. 39–145.
8. Зарівна Т. Хроніка від жінки : [романи] / Т. Зарівна. – К. : Український письменник, 2003. – 253 с.
9. Кравченко І. Ягеній міста / І. Кравченко // Київ. – 1985. – № 1. – С. 177–178.
10. Соціологія : короткий енциклопедичний словник / [уклад. : В. І. Волович та ін. ; під заг. ред. В. І. Воловича]. – К., 1998. – 731 с.

Анотація

У статті розглядається тема опозиції міста та села та проблеми, що виникають у зв'язку з явищами урбанізації. Вони зображуються на прикладі роману української письменниці ХХІ століття Теодозії Зарівної “Полювання на птахів небесних”. Яким чином місто та село впливають на світогляд та сприйняття дійсності. Як саме відбувається протиставлення образів Міста та Села, а також як стрімке зростання міст впливає на моральність та духовність особистості. Які постають актуальні проблеми у зв'язку з розвитком міст. Особливості зображення образів Міста та Села письменницею.

Ключові слова: місто, село, опозиція, урбанізація, ідіостиль.

Аннотация

В статье рассматривается тема оппозиции города и села, а также проблемы, которые возникают в связи с явлением урбанизации. Они изображаются на примере романа украинской писательницы ХХІ века Теодозии Заривной “Охота на птиц небесных”. Каким образом город и село влияют на мировоззрение и восприятие действительности. Как происходит

противопоставление образов Города и Села, а также как стремительный рост городов влияет на нравственность и духовность личности. Какие возникают проблемы в связи с развитием городов. Особенности изображения образов Города и Села писательницей.

Ключевые слова: город, село, оппозиция, урбанизация, идиостиль.

Summary

This article opens a subject about theme of opposition the city and the village and problems, which appears in connection with event of the urbanization. It is represented by way of example of the novel by Ukrainian writer of XXI century Teodoziya Zarivna "The Hunt on the Fowls of the Air". How the city and village are influence on world view and perception of reality. How the opposition of figures of the City and the Village is happened and how the quick growth of city influences on morals and spirituality of personality. What problems appear relative to development of city. Peculiarities of representation of figures of the City and the Village by T. Zarivna.

Keywords: city, village, opposition, urbanization, style.

УДК–821.161.2–09

Галаєва О.М.,
здобувач,
Черкаський національний університет

МОДЕЛЮВАННЯ ОСОБИСТОСТІ НА КОНТРАСТІ “МІСТО–СЕЛО” У ТВОРЧОСТІ ГАЛИНИ ПАГУТЯК

Опозиційність двох територіальних величин “місто–село” виникла із часів їхнього зародження і характеризується неадекватним вираженням соціальних, політичних, демографічних факторів. Селянство, домінуючи протягом багатьох століть, було оберегом кращих надбань етнокультури, що ґрунтувались на антеїзмі – любові до землі-годувальниці, вірі в її життєдайну сутність.

Статус міста сформував певне кліше суспільної свідомості, що базується на вираженні думок групи людей, а не окремої особистості. Міфом стали невиправдані прагнення політиків максимально наблизити статус міста до села, вважаючи кінцевим результатом тотожність.

Реальне існування протиріч між містом і селом трансформувалось у літературознавство і художню літературу як стереотип різнопланових територіальних одиниць. Перед науковцями постало багато завдань, зокрема дослідження еволюційного розвитку міста і села, формування індивіда і соціуму, намагання знайти елементи тотожності, тобто віртуально змодельювати опозицію. Теоретичні обґрунтування тісно пов'язуються із практичними на прикладі творів з описами конкретних місцевостей.

Серед наукових статей за цією проблематикою варто назвати “Апологію відсутності про місто / село як бінарну опозицію” Олександра Стусенка, де автор розмірковує про постіндустріальне суспільство, постмодернізм, зазначивши, що в Україні їх не існує, а опозиція “місто–село” має концептуальний характер, образи міста, села прописані найчіткіше, самі набувають статусу не просто алегорії, а